

32011L0095

20.12.2011.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 337/9

DIREKTIVA 2011/95/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 13. prosinca 2011.****o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite****(preinačena)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno točke (a) i (b) njegovog članka 78. stavka 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Potrebne su brojne bitne izmjene Direktive Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim normama za kvalifikaciju i status državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite ⁽³⁾. Zbog jasnoće potrebno je preinačiti tu Direktivu.
- (2) Zajednička politika o azilu, uključujući Zajednički europski sustav azila, sastavni je dio cilja Europske unije u pogledu postupnog uspostavljanja područja slobode, sigurnosti i pravde, otvorenog osobama koje okolnosti prisiljavaju na zakonito traženje zaštite u Uniji.
- (3) Europsko vijeće na svojem posebnom sastanku u Tampereu 15. i 16. listopada 1999. suglasilo se da će raditi na osnivanju Zajedničkog europskog sustava azila koji će se temeljiti na punoj i sveobuhvatnoj primjeni Ženevske konvencije o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951. („Ženevska konvencija”) i njezinog dopunskog

Protokola iz New Yorka od 31. siječnja 1967. („Protokol”), na taj način potvrđujući načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja i osiguravajući da nijedna osoba ne bude vraćena u zemlju u kojoj je progonjena.

- (4) Ženevska konvencija i Protokol predstavljaju temelj međunarodnog pravnog režima za zaštitu izbjeglica.

- (5) Prema Zaključcima iz Tamperea, Zajednički europski sustav azila treba u kratkoročnom razdoblju uključivati usklađivanje propisa o priznavanju statusa izbjeglica i obilježjima takvog statusa.

- (6) Zaključci iz Tamperea također određuju da se pravila u pogledu statusa izbjeglica trebaju dopuniti mjerama o supsidijarnim oblicima zaštite, koja nude primjeren status svakoj osobi kojoj je potrebna takva zaštita.

- (7) Prva faza stvaranja Zajedničkog europskog sustava azila sada je završena. Europsko je vijeće 4. studenoga 2004. usvojilo Haški program u kojem se postavljaju ciljevi koji se trebaju provesti u području slobode, sigurnosti i pravde u razdoblju između 2005. i 2010. U tom pogledu Haškim programom pozvalo se Europsku komisiju da zaključi ocjenjivanje pravnih instrumenata prve faze i dostavi instrumente i mjere druge faze Europskom parlamentu i Vijeću s ciljem njihovog usvajanja prije kraja 2010.

- (8) U Europskom paktu o migracijama i azilu, usvojenom 15. i 16. listopada 2008., Europsko je Vijeće napomenulo da države članice osiguravaju zaštitu na različite načine i u različitim oblicima te je pozvalo na nove inicijative radi postizanja konačne uspostave Zajedničkog europskog sustava azila, koji je predviđen Haškim programom, kako bi se tako postigao viši stupanj zaštite.

⁽¹⁾ SL C 18, 19.1.2011., str. 80.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 27. listopada 2011. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 24. studenoga 2011.

⁽³⁾ SL L 304, 30.9.2004., str. 12.

- (9) U Programu iz Stockholma Europsko je vijeće ponovilo svoje nastojanje da uspostavi zajedničko područja zaštite i solidarnosti koje se temelji na zajedničkom azilnom postupku i jedinstvenom statusu u skladu s člankom 78. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) za osobe kojima je priznata međunarodna zaštita, najkasnije do 2012. godine.
- (10) U svjetlu rezultata obavljenog ocjenjivanja, u ovoj je fazi prikladno potvrditi načela iz kojih proizlazi Direktiva 2004/83/EZ i nastojati ostvariti viši stupanj usklađivanja propisa o priznavanju i sadržaju međunarodne zaštite na temelju viših standarda.
- (11) Trebaju se upotrijebiti sredstva Europskog fonda za izbjeglice i Europskog potpornog ureda za azil kako bi se osigurala odgovarajuća potpora nastojanjima država članica u provođenju standarda koji su utvrđeni u drugoj fazi Zajedničkog europskog sustava azila, posebno onim državama članicama koje su suočene s posebnim i nerazmjernim pritiskom na svoje sustave azila, prvenstveno zbog svojih geografskih ili demografskih prilika.
- (12) Glavni je cilj ove Direktive, s jedne strane, osigurati da države članice primjenjuju zajedničke kriterije za utvrđivanje osoba kojima je zaista potrebna međunarodna zaštita i, s druge strane, osigurati da minimalna razina pogodnosti bude dostupna tim osobama u svim državama članicama.
- (13) Usklađivanje propisa o priznavanju i sadržaju statusa izbjeglica i supsidijarne zaštite trebalo bi pomoći u ograničavanju sekundarnih kretanja tražitelja međunarodne zaštite između država članica, gdje je takvo kretanje isključivo uzrokovano razlikama u pravnim okvirima.
- (14) Države članice trebaju imati mogućnost uvođenja ili zadržavanja odredaba koje su povoljnije od standarda određenih u ovoj Direktivi za državljane trećih zemalja ili osobe bez državljanstva koje od države članice traže međunarodnu zaštitu, ako se takvo traženje temelji na tome da je dotična osoba ili izbjeglica u smislu članka 1.A Ženevske konvencije ili osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu.
- (15) Oni državljani trećih zemalja ili osobe bez državljanstva kojima je dopušten ostanak na državnom području država članica, ne zato što im je potrebna međunarodna zaštita nego zbog osobnih ili humanitarnih razloga na diskrecijskoj ocjeni, nisu obuhvaćeni ovom Direktivom.
- (16) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela koja su posebno priznata Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Ovom se Direktivom posebno nastoji osigurati puno poštovanje ljudskog dostojanstva i prava na azil tražitelja azila i članova njihovih obitelji u pratnji te promicati primjenu članaka 1., 7., 11., 14., 15., 16., 18., 21., 24., 34. i 35. te Povelje pa se, stoga, treba provoditi na odgovarajući način.
- (17) U pogledu postupanja s osobama koje su obuhvaćene ovom Direktivom, države članice vezane su obvezama propisanim instrumentima međunarodnog prava kojih su iste stranke, uključujući posebno one koje zabranjuju diskriminaciju.
- (18) „Najbolji interes djeteta” treba biti glavna briga država članica kada provode ovu Direktivu, u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. Pri procjenjivanju najboljeg interesa djeteta države članice trebaju posebnu pažnju posvetiti načelu jedinstvenosti obitelji, dobrobiti maloljetnika i socijalnom razvoju, sigurnosti i sigurnosnim aspektima te mišljenju maloljetnika u skladu s njegovim ili njezinim godinama i zrelošću.
- (19) Potrebno je proširiti pojam članova obitelji, uzimajući u obzir posebne različite okolnosti ovisnosti, a posebnu pažnju potrebno je posvetiti najboljem interesu djeteta.
- (20) Ova Direktiva ne dovodi u pitanje Protokol o azilu za državljane država članica Europske unije koji je priložen Ugovoru o Europskoj uniji (UEU) i UFEU-u.
- (21) Priznanje statusa izbjeglice deklaratorni je akt.
- (22) Konzultacije s visokim povjerenikom za izbjeglice Ujedinjenih naroda mogu dati vrijedne smjernice državama članicama prilikom određivanja statusa izbjeglica u skladu s člankom 1. Ženevske konvencije.
- (23) Trebalo bi utvrditi standarde za utvrđivanje statusa izbjeglice i njegovog sadržaja kako bi se nadležnim tijelima država članica pomoglo pri primjeni Ženevske konvencije.
- (24) Nužno je uvesti zajedničke kriterije prema kojima će se tražiteljima azila priznavati status izbjeglica u smislu članka 1. Ženevske konvencije.

- (25) Posebno je potrebno uvesti zajedničke definicije za sljedeće pojmove: potrebe za zaštitom koje se javljaju na licu mjesta, izvore štetnih učinaka i zaštite, zaštitu unutar zemlje, i proganjanje, uključujući razloge za proganjanje.
- (26) Zaštitu mogu pružiti, kada su voljni i slobodni pružiti zaštitu, bilo država bilo stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje ispunjavaju uvjete ove Direktive i koje kontroliraju regiju ili veće područje u okviru državnog područja države. Takva zaštita treba biti učinkovita i neprivremena.
- (27) Unutarnja zaštita protiv gonjenja ili ozbiljne štete treba biti učinkovito dostupna tražitelju u dijelu zemlje podrijetla gdje on ili ona mogu sigurno i zakonito putovati, dobiti dozvolu i opravdano očekivati da se mogu nastaniti. Kada država ili agenti države provode progon ili tešku štetu, treba postojati pretpostavka da tražitelju nije dostupna učinkovita zaštita. Ako je tražitelj maloljetnik bez pratnje, dostupnost odgovarajuće skrbi i skrbničkog dogovora koji su u najboljem interesu maloljetnika bez pratnje trebaju biti dio ocjene o učinkovitoj dostupnosti zaštite.
- (28) Prilikom procjenjivanja zahtjeva maloljetnika za međunarodnom zaštitom država članica treba uzeti u obzir oblike proganjanja koji se posebno odnose na djecu.
- (29) Jedan od uvjeta koje treba ispunjavati za stjecanje statusa izbjeglice u smislu članka 1.A Ženevske konvencije je postojanje uzročne veze između razloga za gonjenje, posebno rase, vjere, nacionalnosti, političkog uvjerenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, i djela progona ili izostanka zaštite za takva djela.
- (30) Jednako je potrebno uvesti zajedničku definiciju proganjanja zbog „pripadnosti određenoj društvenoj skupini”. Za potrebe definiranja posebne društvene skupine postavlja se pitanje spola tražitelja, uključujući pitanje spolnog identiteta i spolne orijentacije, koje može biti povezano s određenim pravnim tradicijama i običajima koji su posljedica primjerice spolnog osakaćivanja, prisilne sterilizacije ili prisilnog pobačaja, ako su ta pitanja povezana s opravdanim strahom tražitelja od proganjanja.
- (31) Radnje koje su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda navedene su u Preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda te su, među ostalim, sadržane u rezolucijama Ujedinjenih naroda koje se odnose na mjere za borbu protiv terorizma i u kojima se izjavljuje da „su djela, metode i prakse terorizma u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda” te da je „svjesno financiranje, planiranje i poticanje terorističkih djela također suprotno ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda”.
- (32) Kao što je navedeno u članku 14., „status” može također uključivati status izbjeglice.
- (33) Također bi trebalo utvrditi standarde za određivanje statusa koji stječu osobe kojima je odobrena supsidijarna zaštita te za utvrđivanje sadržaja takvog statusa. Supsidijarna bi zaštita trebala biti komplementarna i dodatna zaštiti izbjeglica sadržanoj u Ženevskoj konvenciji.
- (34) Potrebno je uvesti zajedničke kriterije na temelju kojih će se tražiteljima međunarodne zaštite priznavati da ispunjavaju uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite. Ti bi kriteriji trebali biti utvrđeni na temelju obveza koje proizlaze iz međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i na temelju postojeće prakse u državama članicama.
- (35) Rizici kojima je općenito izloženo stanovništvo neke zemlje ili dio stanovništva obično ne stvaraju sami po sebi pojedinačnu prijetnju koja bi se kvalificirala kao ozbiljna nepravda.
- (36) Članovi obitelji će inače, zbog same činjenice da su povezani s izbjeglicom, biti izloženi proganjanju, na takav način da to predstavlja osnovu za stjecanje statusa izbjeglice.
- (37) Pojam nacionalne sigurnosti i javnog reda obuhvaća i slučajeve u kojima državljanin treće zemlje pripada udruženju koje podržava međunarodni terorizam ili podržava takvo udruženje.
- (38) Prilikom odlučivanja o ispunjavaju uvjeta za povlastice iz ove Direktive države članice trebaju uzimati u obzir najbolji interes djeteta, kao i posebne okolnosti ovisnosti korisnika međunarodne zaštite o bližim srođnicima koji se već nalaze u državi članici i koji nisu članovi obitelji tog korisnika. U izvanrednim okolnostima, kada je bliski srođnik korisnika međunarodne zaštite maloljetnik koji je sklopio brak, ali nije u pratnji svog bračnog druga, može se smatrati da je najbolji interes maloljetnika u povezanosti sa svojom matičnom obitelji.
- (39) Prilikom odazivanja na poziv Programa iz Stockholma za uspostavu jedinstvenog statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu, i uz izuzetak odstupanja koja su potrebna i objektivno opravdana, korisnicima supsidijarne zaštite trebaju se odobriti jednaka prava i povlastice koje uživaju izbjeglice na temelju ove Direktive te trebaju podlijegati jednakim uvjetima za ostvarivanje tih prava i povlastica.

- (40) U okviru ograničenja postavljenih međunarodnim obvezama, države članice mogu propisati da stjecanje prava u pogledu zapošljavanja, socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i pomoći pri uključivanju u društvo zahtjeva prethodno izdavanje dozvole boravka.
- (41) S ciljem poboljšanja učinkovitog ostvarivanja prava i povlastica iz ove Direktive od strane korisnika međunarodne zaštite, potrebno je uzeti u obzir njihove posebne potrebe i posebne integracijske izazove s kojima se suočavaju. Takvo uzimanje u obzir u pravilu neće imati za posljedicu povoljniji tretman od onog koji imaju njihovi vlastiti državljani, ne dovodeći u pitanje mogućnost država članica da uvedu ili zadrže povoljnije standarde.
- (42) U tom smislu potrebno je uložiti napore posebno u rješavanju problema koji onemogućavaju korisnike međunarodne zaštite od učinkovitog pristupa obrazovnim mogućnostima vezanima uz zapošljavanje i strukovnom obrazovanju, između ostalog, u vezi financijskih ograničenja.
- (43) Ova se Direktiva ne primjenjuje na financijske povlastice koje dodjeljuju države članice u svrhu promicanja obrazovanja.
- (44) Potrebno je razmotriti posebne mjere s ciljem učinkovitog rješavanja praktičnih poteškoća s kojima se suočavaju korisnici međunarodne zaštite pri priznavanju svojih stranih diploma, svjedodžbi ili drugih dokaza o formalnoj kvalifikaciji, posebno zbog pomanjkanja pisanih dokaza i njihove nemogućnosti da snose troškove povezane s postupkom priznavanja.
- (45) Posebno da bi se izbjegle socijalne teškoća, primjereno je korisnicima međunarodne zaštite pružiti bez diskriminacije, u kontekstu socijalne pomoći, primjerenu socijalnu skrb i sredstva uzdržavanja. U pogledu socijalne pomoći, načini i detalji pružanja osnovnih povlastica korisnicima međunarodne zaštite trebali bi se odrediti nacionalnim pravom. Mogućnost da se takva pomoć ograniči na osnovne povlastice treba shvatiti u smislu da ovaj pojam pokriva barem minimum prihoda, pomoć u slučaju bolesti ili trudnoće te pomoć roditeljima, i to u onoj mjeri u kojoj su takve povlastice dodjeljuju državljanima u skladu s nacionalnim pravom.
- (46) Korisnicima međunarodne zaštite trebalo bi osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu, uključujući zaštitu tjelesnog i mentalnog zdravlja.
- (47) Posebne potrebe i posebnosti stanja osoba sa statusom izbjeglice i osoba kojima je odobrena supsidijarna zaštita trebaju se uzeti u obzir, u mjeri u kojoj je moguće, u integracijskim programima koji su im namijenjeni, uključujući, prema potrebi, učenje jezika i pružanje informacija o njihovim individualnim pravima i obvezama u vezi s njihovim zaštićenim statusom u dotičnoj državi članici.
- (48) Provedbu ove Direktive trebalo bi ocjenjivati u redovitim razmacima, uzimajući u obzir posebno razvoj međunarodnih obveza država članica u pogledu zabrane protjerivanja, razvoj tržišta rada u državama članicama kao i razvoj zajedničkih temeljnih načela za integraciju.
- (49) Budući da ciljeve ove Direktive, uspostavljanje standarda za odobravanje međunarodne zaštite državljanima trećih zemalja i osobama bez državljanstva od strane država članica, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ih se zbog opsega i učinaka ove Direktive može na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (50) U skladu s člancima 1., 2. i člankom 4.a stavkom 1. Protokola (br. 21) o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske u pogledu područja slobode, sigurnosti i pravde, koji je priložen uz UEU i UFEU, i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, Ujedinjena Kraljevina i Irska ne sudjeluju u donošenju ove Direktive, nisu njom vezani niti se ona na njih primjenjuje.
- (51) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola (br. 22) o stajalištu Danske koji je priložen uz UEU i UFEU, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive, nije njom vezana niti se ona na nju primjenjuje.
- (52) Obveza prenošenja ove Direktive u nacionalno pravo treba se ograničiti na one odredbe koje predstavljaju bitne promjene u usporedbi s Direktivom 2004/83/EZ. Obveza prenošenja određaba koje nisu izmijenjene proizlazi iz te Direktive.
- (53) Ovom se Direktivom ne dovode u pitanje obveze država članica u vezi rokova za prenošenje Direktive 2004/83/EZ u nacionalno pravo, utvrđenih u Prilogu I. dijelu B.,

DONJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Cilj

Cilj je ove Direktive utvrditi standarde u pogledu kvalifikacije državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva kao korisnika međunarodne zaštite, jedinstvenog statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaja odobrene zaštite.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „međunarodna zaštita” znači status izbjeglice i status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita kako je definirana u točkama (e) i (g);
- (b) „korisnik međunarodne zaštite” znači osoba kojoj je odobren status izbjeglice ili status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita kako su definirani u točkama (e) i (g);
- (c) „Ženevska konvencija” znači Konvencija o statusu izbjeglica sklopljena u Ženevi 28. srpnja 1951., kako je izmijenjena Protokolom iz New Yorka od 31. siječnja 1967.;
- (d) „izbjeglica” znači državljanin treće zemlje koji je, zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili, zbog takvog straha, ne želi staviti se pod zaštitu te države, kao i osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan države prethodnog uobičajenog boravišta, a koja se zbog istih gore navedenih razloga, ili zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu državu, te na koju se ne primjenjuje članak 12.;
- (e) „status izbjeglice” znači priznavanje kao izbjeglice državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva od strane države članice;
- (f) „osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu” znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice ali za koju se opravdano vjeruje da bi se dotična osoba, ako bi se vratila u svoju državu porijekla ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, u državu prethodnog uobičajenog boravišta, bila izložena trpljenju ozbiljne nepravde kako je definirano člankom 15., i na koju se ne primjenjuje članak 17. stavci 1. i 2., te koja nije u mogućnosti ili, zbog takve opasnosti, ne želi staviti se pod zaštitu te države;
- (g) „status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita” znači priznavanje, od strane države članice, državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva kao osobe koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu;
- (h) „zahtjev za međunarodnom zaštitom” znači zahtjev za zaštitom koji državi članici podnosi državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, a može se shvatiti kao traženje statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite, pri čemu podnositelj zahtjeva ne traži izričito drugu vrstu zaštite koja je izvan djelokruga ove Direktive, a koja se može zasebno tražiti;
- (i) „podnositelj zahtjeva” znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja je podnijela zahtjev za međunarodnom zaštitom u pogledu kojeg još nije donesena konačna odluka;
- (j) „članovi obitelji” znači sljedeći članovi obitelji korisnika međunarodne zaštite koji su prisutni u istoj državi članici u pogledu zahtjeva za međunarodnom zaštitom, pod uvjetom da je obitelj već postojala u državi podrijetla:
- bračni drug korisnika međunarodne zaštite ili njegov ili njezin nevjereni partner u postojanoj vezi ako zakon ili praksa dotične države članice postupa s nevjerenim parovima na sličan način kao i s vjenčanim parovima prema svojem zakonu koji se odnosi na državljane trećih zemalja,
  - maloljetna djeca parova iz prve alineje ili korisnika međunarodne zaštite pod uvjetom da su neoženjeni i bez obzira na to jesu li rođeni u braku ili izvan braka ili usvojeni kako je definirano nacionalnim pravom,
  - otac, majka ili druga odrasla osoba odgovorna za korisnika međunarodne zaštite, prema pravu ili praksi dotične države članice, kada je korisnik maloljetan i nije u braku;
- (k) „maloljetnik” znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva mlađa od 18 godina,
- (l) „maloljetnik bez pratnje” znači maloljetnik koji uđe na državno područje države članice bez pratnje odrasle osobe koja je za njega ili nju odgovorna na temelju zakona ili prakse dotične države članice te tako dugo dok takva osoba ne počne učinkovito skrbiti o njemu ili njoj; ovo uključuje maloljetnika koji ostane bez pratnje nakon što uđe na državno područje države članice;

- (m) „dozvola boravka” znači svaka dozvola ili odobrenje koje izdaju tijela države članice u obliku koji je predviđen pravom te države, a kojom se dopušta državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva da boravi na njezinom državnom području;
- (n) „zemlja podrijetla” znači zemlja ili zemlje državljanstva ili, za osobe bez državljanstva, prethodnog uobičajenog boravišta.

Članak 3.

Povoljniji standardi

Države članice mogu uvesti ili zadržati povoljnije standarde prema kojima se određuje koje osobe ispunjavaju uvjete za dobivanje statusa izbjeglica ili za odobrenje supsidijarne zaštite, kao i ona prema kojima se utvrđuje sadržaj međunarodne zaštite, pod uvjetom da su ti standardi u skladu s ovom Direktivom.

POGLAVLJE II.

PROCJENA ZAHTEVA ZA MEĐUNARODNOM ZAŠTITOM

Članak 4.

Procjena činjenica i okolnosti

- Države članice mogu utvrditi kao obvezu podnositelja zahtjeva da čim prije dostavi sve potrebne elemente kojima će potkrijepiti svoj zahtjev za međunarodnom zaštitom. Dužnost je države članice da u suradnji s podnositeljem zahtjeva procijeni odgovarajuće elemente zahtjeva.
- Elementi iz stavka 1. uključuju izjave podnositelja zahtjeva i svu dokumentaciju kojom on raspolaže i koja se odnosi na njegovu dob, podrijetlo, uključujući i podrijetlo njegove rodbine, njegov identitet, državljanstvo/državljanstva, zemlju(-e) i mjesto(-a) prethodnog boravišta, prethodne zahtjeve za azilom, smjerove putovanja, putne isprave i razloge za podnošenje zahtjeva za međunarodnom zaštitom.
- Zahtjevi za međunarodnom zaštitom procjenjuju se pojedinačno, pri čemu se uzima u obzir sljedeće:
  - sve odgovarajuće činjenice koje se odnose na zemlju podrijetla u vrijeme donošenja odluke o zahtjevu, uključujući zakone i propise zemlje podrijetla i način na koji se oni primjenjuju;
  - odgovarajuće izjave i dokumentaciju koje je dostavio podnositelj zahtjeva uključujući informacije o tome je li podnositelj zahtjeva bio ili bi mogao biti izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi;
  - položaj i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, uključujući čimbenike kao što su podrijetlo, spol i dob, kako bi se

procijenilo bi li se, s obzirom na osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, postupci kojima je podnositelj zahtjev bio izložen ili bi mogao biti izložen mogli smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom;

- podatak o tome jesu li aktivnosti podnositelja zahtjeva, nakon što je napustio zemlju podrijetla, bile usmjerene stvaranju neophodnih uvjeta za traženje međunarodne zaštite, kako bi se procijenilo mogu li ove aktivnosti izložiti podnositelja zahtjeva proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ako se vrati u tu zemlju;
- podatak o tome može li se od podnositelja zahtjeva razumno očekivati da će se staviti pod zaštitu druge zemlje u kojoj bi mogao dokazati državljanstvo.

4. Činjenica da je podnositelj zahtjeva već bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ili izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom, predstavlja ozbiljnu naznaku za njegov osnovani strah od proganjanja ili od trpljenja ozbiljne nepravde, ako ne postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da se takvo proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti.

5. Ako država članica primjenjuje načelo prema kojemu je dužnost podnositelja zahtjeva potkrijepiti dokazima zahtjev za međunarodnom zaštitom i ako neke izjave podnositelja zahtjeva nisu potkrijepljene dokumentacijom ili drugim dokazima, tim izjavama ne treba potvrditi ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- podnositelj zahtjeva je učinio iskreni napor da svoj zahtjev potkrijepi dokazima;
- podneseni su svi odgovarajući elementi kojima raspolaže podnositelj zahtjeva i dana su zadovoljavajuća objašnjenja u pogledu manjka drugih odgovarajućih elemenata;
- utvrdilo se da su izjave podnositelja zahtjeva dosljedne i prihvatljive te da ne proturječe dostupnim posebnim i općim informacijama relevantnima za njegov slučaj;
- podnositelj zahtjeva je zatražio međunarodnu zaštitu što je prije mogao, osim ako podnositelj zahtjeva može predočiti opravdane razloge zašto to nije učinio; i
- utvrđena je opća vjerodostojnost podnositelja zahtjeva.

Članak 5.

Potreba za međunarodnom zaštitom koje nastaju na licu mjesta (*sur place*)

1. Osnovan strah od proganjanja ili stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde može se temeljiti na događajima koji su se dogodili nakon što je podnositelj zahtjeva napustio zemlju podrijetla.

2. Osnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde može se temeljiti na aktivnostima u koje se upustio podnositelj zahtjeva nakon što je napustio zemlju podrijetla, posebno ako je utvrđeno da aktivnosti na koje se poziva predstavljaju izraz i nastavak uvjerenja ili sklonosti koje je imao u zemlji podrijetla.

3. Ne dovodeći u pitanje Ženevsku konvenciju, države članice mogu odrediti da se podnositelju zahtjeva koji naknadno podnese zahtjev u pravilu neće priznati status izbjeglice ako se opasnost od proganjanja temelji na okolnostima koje je podnositelj zahtjeva stvorio svojom vlastitom odlukom nakon što je napustio zemlju podrijetla.

Članak 6.

Počinitelji proganjanja ili ozbiljne nepravde

Počinitelji proganjanja ili teškog stradanja uključuju:

- (a) državu;
- (b) stranke ili organizacije koje kontroliraju državu ili bitan dio državnog područja države;
- (c) nadržavna tijela, ako se može dokazati da počinitelji navedeni u točkama (a) i (b), uključujući međunarodne organizacije, nisu u mogućnosti ili ne žele pružiti zaštitu od proganjanja ili ozbiljne nepravde kako je definirano člankom 7.

Članak 7.

Davatelji zaštite

1. Zaštitu mogu pružiti:

- (a) država; ili
- (b) stranke ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije, koje kontroliraju državu ili bitan dio državnog područja države;

ako žele i u mogućnosti su pružiti zaštitu u skladu sa stavkom 2.

2. Zaštita od proganjanja ili ozbiljne nepravde mora biti učinkovita i trajna. Takva se zaštita općenito pruža ako čimbenici iz točaka (a) i (b) stavka 1. poduzimaju razumne mjere s ciljem sprečavanja proganjanja ili trpljenja ozbiljne nepravde, između ostalog, primjenom učinkovitog pravnog sustava za otkrivanje, gonjenje i kažnjavanje djela koja predstavljaju proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, i ako podnositelj zahtjeva ima pristup takvoj zaštiti.

3. Kada procjenjuju kontrolira li međunarodna organizacija državu ili bitni dio njezinog državnog područja i pruža li zaštitu kako je opisano u stavku 2., države članice uzimaju u obzir svaku smjernicu koja se može naći u odgovarajućim aktima Unije.

Članak 8.

Zaštita unutar države

1. Pri ocjenjivanju zahtjeva za međunarodnom zaštitom, države članice mogu utvrditi da podnositelju zahtjeva nije potrebna međunarodna zaštita ako u nekom dijelu zemlje podrijetla:

- (a) ne postoje osnovani razlozi za strah od proganjanja niti stvarna opasnost od ozbiljne nepravde; ili
- (b) on ili ona imaju pristup zaštiti od proganjanja ili ozbiljne nepravde kako je definirano u članku 7.;

i on ili ona mogu sigurno i zakonito putovati i imati pristup do tog dijela zemlje te je razumno očekivati da može ostati tamo.

2. Kada ispituju postoje li za podnositelja zahtjeva osnovani razlozi za strah od proganjanja ili stvarna opasnost od ozbiljne nepravde, ili ima li podnositelj zahtjeva pristup zaštiti od proganjanja ili ozbiljne nepravde u nekom dijelu zemlje podrijetla u skladu sa stavkom 1., države članice pri donošenju odluke o zahtjevu uzimaju u obzir opće okolnosti koje prevladavaju u tom dijelu zemlje i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva u skladu s člankom 4. S tim ciljem države članice osiguravaju da se od odgovarajućih izvora, kao što su visoki povjerenik za izbjeglice Ujedinjenih naroda i Europski potporni ured za azil, dobivaju točne i najnovije informacije.

POGLAVLJE III.

UVJETI ZA STATUS IZBJEGLICE

Članak 9.

Djelo proganjanja

1. Da bi se neko djelo smatralo djelom proganjanja u smislu članka 1.A Ženevske konvencije, djelo mora:

- (a) biti dovoljno ozbiljno po svojoj prirodi ili ponavljanju da predstavlja ozbiljno kršenje temeljnih ljudskih prava, posebno prava koja ne mogu biti ograničena prema članku 15. stavku 2. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda; ili
- (b) biti skup različitih mjera, uključujući kršenja ljudskih prava, koje je dovoljno ozbiljno da utječe na pojedinca na sličan način kako je navedeno u točki (a).

2. Djela proganjanja u smislu stavka 1. mogu, između ostalog, biti u obliku:

- (a) fizičkog ili mentalnog nasilja, uključujući seksualno nasilje;
- (b) zakonskih, administrativnih, policijskih i/ili sudskih mjera koje su same po sebi diskriminacijske ili koje se primjenjuju na diskriminacijski način;
- (c) sudskog progona ili kažnjavanja koje je nerazmjerno ili diskriminirajuće;
- (d) uskraćivanja sudske pomoći što dovodi do nerazmjernih ili diskriminirajućih kazni;
- (e) sudskog progona ili kažnjavanja radi odbijanja vršenja vojne službe prilikom sukoba, kada bi vršenje vojne službe uključivalo kaznena djela ili radnje koja su obuhvaćena klauzulama o isključenju koje su utvrđene u članku 12. stavku 2.;
- (f) djela koja su po prirodi specifično vezana uz spol ili djecu.

3. U skladu s točkom (d) članka 2., mora postojati veza između razloga navedenih u članku 10. i djela proganjanja kako su opisana u stavku 1. ovog članka ili nedostatka zaštite od takvih djela.

Članak 10.

Razlozi proganjanja

1. Države članice uzimaju u obzir sljedeće elemente pri procjenjivanju razloga za proganjanje:

- (a) pojam rase posebno uključuje boju kože, podrijetlo ili pripadnost određenoj etničkoj skupini;
- (b) pojam religije posebno uključuje zauzimanje vjerskih, nevjerskih i ateističkih uvjerenja, sudjelovanje ili nesudjelovanje u formalnim vjerskim obredima privatno ili u javnosti, samostalno ili u zajednici s drugima, druga religiozna djela ili izražavanja vjere, ili oblike osobnog ili zajedničkog ponašanja koji se temelje na vjerskom uvjerenju ili ih takvo uvjerenje propisuje;
- (c) pojam nacionalnosti ne ograničava se na posjedovanje ili neposjedovanje državljanstva već posebno uključuje članstvo u skupini koju određuje njezin kulturni, etnički ili lingvistički identitet, zajedničko geografsko ili političko podrijetlo ili njezin odnos sa stanovništvom druge države;
- (d) skupina se smatra posebnom društvenom skupinom posebno ako:

— članovi te skupine dijele urođene osobine ili zajedničko porijeklo koje se ne može izmijeniti ili imaju zajedničku osobinu ili uvjerenje koje je toliko bitno za identitet ili svijest da osobu ne bi trebalo prisiljavati da ga se odrekne, i

— ta skupina ima samosvojan identitet u dotičnoj zemlji jer se smatra drukčijom od društva koje ju okružuje;

Ovisno o okolnostima u zemlji podrijetla, posebnom društvenom skupinom može se smatrati i skupina koja se temelji na zajedničkim osobinama seksualne orijentacije. Seksualna se orijentacija ne može shvaćati u smislu da uključuje djela koja se u skladu s nacionalnim pravom države članice smatraju kaznenim djelima. Aspekti povezani sa spolom, uključujući spolni identitet, uzimaju se u obzir za potrebe određivanja pripadnosti posebnoj društvenoj skupini ili utvrđivanja osobine takve skupine;

(e) pojam političkog mišljenja posebno uključuje mišljenje, ideju ili uvjerenje o stvarima povezanim s potencijalnim počiniteljima proganjanja spomenutim u članku 6. i s njihovim politikama ili metodama, bez obzira je li to svoje mišljenje, ideju ili uvjerenje podnositelj zahtjeva pretvorio u djelo.

2. Kad se procjenjuje ima li podnositelj zahtjeva osnovan strah od proganjanja nebitno je posjeduje li on doista rasne, vjerske, nacionalne, društvene ili političke osobine koje izazivaju proganjanje pod uvjetom da mu takvu osobinu pripisuje počinitelj proganjanja.

Članak 11.

Prestanak statusa

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva prestaje biti izbjeglica ako:

- (a) dobrovoljno se ponovno stavi pod zaštitu zemlje svog državljanstva; ili
- (b) izgubivši svoje državljanstvo, ponovno ga dobrovoljno stekne; ili
- (c) stekne novo državljanstvo i uživa zaštitu zemlje čije je državljanstvo stekao; ili
- (d) dobrovoljno se ponovno vrati u zemlju koju je napustio ili izvan koje je boravio zbog straha od proganjanja; ili

(e) više ne može odbijati staviti se pod zaštitu zemlje svog državljanstva jer više ne postoje okolnosti na temelju kojih mu je priznat status izbjeglice;

(f) može se, radi li se o osobi bez državljanstva, vratiti u zemlju prethodnog uobičajenog boravišta jer više ne postoje okolnosti na temelju kojih mu je priznat status izbjeglice.

2. Razmatrajući točke (e) i (f) stavka 1., države članice uzimaju u obzir podatak o tome je li promjena okolnosti značajna i stalna, da se strah izbjeglice od proganjanja više ne može smatrati osnovanim.

3. Točke (e) i (f) stavka 1. ne primjenjuju se na izbjeglicu koji se može pozvati na nepobitne razloge koji proizlaze iz prethodnog proganjanja zbog toga što se odbio izložiti zaštiti zemlje čiji je državljanin ili, radi li se o osobi bez državljanstva, zemlje prethodnog uobičajenog boravišta.

Članak 12.

Isključenje

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglice ako:

(a) su obuhvaćeni člankom 1.D Ženevske konvencije, koji se odnosi na zaštitu ili pomoć što je pružaju tijela ili agencije Ujedinjenih naroda, osim visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice. Ako je takva zaštita ili pomoć prestala zbog bilo kojeg razloga, a da položaj takvih osoba nije konačno riješen u skladu s odgovarajućim rezolucijama koje je usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda, ove osobe imaju *ipso facto* pravo na povlastice iz ove Direktive;

(b) su im nadležna tijela zemlje u kojoj imaju boravište priznala da imaju prava i obveze koje su povezane s posjedovanjem državljanstva te zemlje, ili istovjetna prava i obveze.

2. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na stjecanje statusa izbjeglice ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati:

(a) da su počinili zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti kako je definirano međunarodnim instrumentima izrađenim kako bi se predvidjele odredbe u pogledu takvih zločina;

(b) da su počinili teško nepolitičko kazneno djelo izvan zemlje u koju su izbjegli prije nego su bili prihvaćeni kao izbjeglice, što znači prije izdavanja dozvole boravaka na temelju odobrenog statusa izbjeglice; posebno okrutna djela, čak i ako su počinjena s navodnim političkim ciljem, mogu se smatrati teškim nepolitičkim kaznenim djelima;

(c) da su krivi za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda kako su navedena u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda.

3. Stavak 2. primjenjuje se na osobe koje potiču ili na drugi način sudjeluju u izvršenju kaznenih djela ili djela koja su u njemu navedena.

POGLAVLJE IV.

STATUS IZBJEGLICE

Članak 13.

Odobranje statusa izbjeglice

Države članice odobravaju status izbjeglice državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koja ispunjava uvjete za stjecanje statusa izbjeglice u skladu s poglavljima II. i III.

Članak 14.

Opoziv, poništenje ili odbijanje obnavljanja statusa izbjeglice

1. U vezi sa zahtjevima za međunarodnom zaštitom podnesenim nakon stupanja na snagu Direktive 2004/83/EZ, države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status izbjeglice državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koji je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo ako oni više nisu izbjeglice u skladu s člankom 11.

2. Ne dovodeći u pitanje dužnost izbjeglice u skladu s člankom 4. stavkom 1. da iznese sve odgovarajuće činjenice i dostavi sve odgovarajuće dokaze koji su mu/joj na raspolaganju, država članica koja je odobrila status izbjeglice mora u svakom pojedinačnom slučaju dokazati da je dotična osoba prestala biti ili da nikad nije ni bila izbjeglica u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

3. Države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status izbjeglice državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva ako dotična država članica otkrije, nakon što je takvoj osobi odobren status izbjeglice, da:

(a) sukladno članku 12. dotična osoba nije trebala imati ili nema pravo na stjecanje statusa izbjeglice;

(b) je njegovo ili njezino pogrešno iznošenje ili izostavljanje činjenica, uključujući korištenje krivotvorenih dokumenta, bilo odlučujuće za odobranje statusa izbjeglice.

4. Države članice mogu opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status izbjeglice koji je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo ako:

- (a) postoje opravdani razlozi da dotična osoba predstavlja opasnost za sigurnost države članice u kojoj se nalazi;
- (b) dotična osoba, s obzirom da je pravomoćno osuđena za teško kazneno djelo, predstavlja opasnost za društvo države članice.

5. U slučajevima koji su opisani u stavku 4., države članice mogu odlučiti ne odobriti status izbjeglice ako takva odluka još nije bila donesena.

6. Osobama na koje se primjenjuju stavci 4. ili 5. pripadaju prava navedena u člancima 3., 4., 16., 22., 31., 32. i 33. Ženevske konvencije ili slična prava, pod uvjetom da se nalaze u državi članici.

POGLAVLJE V.

UVJETI ZA ODOBRENJE SUPSIDIJARNE ZAŠTITE

Članak 15.

Ozbiljna nepravda

Ozbiljnom se nepravdom smatraju:

- (a) smrtna kazna ili smaknuće; ili
- (b) mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnositelja zahtjeva u zemlji podrijetla; ili
- (c) ozbiljna i individualna prijetnja životu zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba.

Članak 16.

Prestanak statusa

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva prestaje imati pravo na supsidijarnu zaštitu ako su okolnosti na temelju kojih je odobrena supsidijarna zaštita prestale postojati ili su se promijenile do te mjere da zaštita više nije potrebna.

2. U primjeni stavka 1., države članice uzimaju u obzir je li izmjena okolnosti dovoljno značajna i stalna da osobi koja je imala pravo na supsidijarnu zaštitu više ne prijete stvarna opasnost od ozbiljne nepravde.

3. Stavak 1. ne primjenjuje se na korisnika supsidijarne zaštite koji se može pozvati na nepobitne razloge koji proizlaze iz prethodno ozbiljne nepravde zato jer se odbio ili odbila izložiti zaštiti zemlje čiji je državljanin ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, zemlje prethodnog uobičajenog boravišta.

Članak 17.

Isključenje

1. Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na supsidijarnu zaštitu ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da:

- (a) su počinili zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti kako je definirano međunarodnim instrumentima izrađenim kako bi se predvidjele odredbe u pogledu takvih zločina;
- (b) su počinili teško kazneno djelo;
- (c) su krivi za djela koja su u suprotnosti s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda kao što su navedena u preambuli i člancima 1. i 2. Povelje Ujedinjenih naroda;
- (d) predstavljaju opasnost za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se nalaze.

2. Stavak 1. primjenjuje se na osobe koje potiču ili na drugi način sudjeluju u izvršenju zločina ili djela navedenih u tom stavku.

3. Države članice mogu isključiti državljanu treće zemlje ili osobu bez državljanstva od prava na supsidijarnu zaštitu ako je dotična osoba prije svog dolaska u državu članicu počinila jedno ili više kaznenih djela izvan područja primjene stavka 1., a koja bi bila kažnjiva kaznom zatvora da su počinjena u dotičnoj državi članici, i ako je dotična osoba napustila svoju zemlju podrijetla isključivo da bi izbjegla kažnjavanje koje proizlazi iz tih kaznenih djela.

POGLAVLJE VI.

STATUS SUPSIDIJARNE ZAŠTITE

Članak 18.

Odobranje statusa supsidijarne zaštite

Države članice odobravaju supsidijarnu zaštitu državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koja ispunjava uvjete za dobivanje supsidijarne zaštite u skladu s poglavljima II. i V.

Članak 19.

Opoziv, poništenje ili odbijanje obnavljanja statusa supsidijarne zaštite

1. U pogledu zahtjeva za međunarodnom zaštitom podnesenih nakon stupanja na snagu Direktive 2004/83/EZ, države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koji mu je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo, ako je dotična osoba prestala imati pravo na supsidijarnu zaštitu u skladu s člankom 16.

2. Države članice mogu opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva koji mu je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo, ako je dotična osoba, nakon što joj je odobren status supsidijarne zaštite, trebala biti isključena iz prava na supsidijarnu zaštitu u skladu s člankom 17. stavkom 3.

3. Države članice će opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status supsidijarne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva, ako:

(a) je dotična osoba, nakon što joj je odobren status supsidijarne zaštite, trebala biti ili je isključena od prava na supsidijarnu zaštitu u skladu s člankom 17. stavcima 1. i 2.;

(b) je njegovo ili njezino pogrešno iznošenje ili izostavljanje činjenica, uključujući korištenje krivotvorenih dokumenata, bilo odlučujuće za odobravanje statusa supsidijarne zaštite.

4. Ne dovodeći u pitanje dužnost državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva u skladu s člankom 4. stavkom 1. da iznese sve odgovarajuće činjenice i dostavi sve odgovarajuće dokaze koji se mu/joj na raspolaganju, država članica koja je odobrila supsidijarnu zaštitu mora u svakom pojedinačnom slučaju dokazati da dotična osoba više nema ili da nikad nije ni imala pravo na supsidijarnu zaštitu u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. ovog članka.

2. Ovo se poglavlje primjenjuje na izbjeglice i osobe koje imaju pravo na supsidijarnu zaštitu osim ako nije drukčije navedeno.

3. Prilikom primjene ovog poglavlja, države članice uzimaju u obzir položaj posebno ugroženih osoba kao što su maloljetnici, maloljetnici bez pratnje, osobe s invaliditetom, starije osobe, trudnice, samohrani roditelji s maloljetnom djecom, osobe koje su bile žrtve trgovanja ljudima, osobe s mentalnim bolestima i osobe koje su bile podvrgnute mučenju, silovanju ili drugim teškim oblicima duševnog, fizičkog ili seksualnog nasilja.

4. Stavak 3. primjenjuje se samo na osobe za koje je utvrđeno da imaju posebne potrebe nakon pojedinačne procjene njihovog stanja.

5. Države članice prilikom provedbe odredaba ovog poglavlja koje uključuju maloljetnike u prvom redu uzimaju u obzir najbolji interes djeteta.

Članak 21.

Zaštita od prisilnog udaljenja ili vraćanja

1. Države članice poštuju načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja u skladu sa svojim međunarodnim obvezama.

2. Ako nije zabranjeno međunarodnim obvezama navedenim u stavku 1., države članice mogu prisilno udaljiti ili vratiti izbjeglicu, bez obzira je li mu status službeno priznat ili nije, ako:

(a) postoje opravdani razlozi da se dotična osoba smatra opasnom za sigurnost države članice u kojoj se nalazi; ili

(b) dotična osoba, s obzirom da je pravomoćno osuđena za posebno teško kazneno djelo, predstavlja opasnost za društvo te države članice.

3. Država članica može opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti ili izdati dozvolu boravka izbjeglici na koju se primjenjuje stavak 2.

Članak 22.

Informacije

Države članice osiguravaju osobama kojima je priznato pravo na međunarodnu zaštitu, čim prije po odobrenju statusa izbjeglice ili supsidijarne zaštite, pristup informacijama o pravima i obvezama vezanim uz taj status, i to na jeziku koji im je razumljiv ili za koji se može opravdano očekivati da im je razumljiv.

POGLAVLJE VII.

SADRŽAJ MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Članak 20.

Opća pravila

1. Ovo poglavlje ne dovodi u pitanje prava navedena u Ženevskoj konvenciji.

Članak 23.

Održavanje obiteljskog jedinstva

1. Države članice osiguravaju da se održi obiteljsko jedinstvo.
2. Države članice moraju se pobrinuti da članovi obitelji osobe koja je korisnik međunarodne zaštite koji pojedinačno ne ispunjavaju uvjete za takvu zaštitu imaju pravo tražiti povlastice iz članaka od 24. do 34. u skladu s nacionalnim postupcima i u onoj mjeri u kojoj je to u skladu s osobnim pravnim statusom člana obitelji.
3. Stavci 1. i 2. primjenjuju se ako na temelju poglavlja III. i IV. član obitelji nema ili ne bi imao pravo na međunarodnu zaštitu.
4. Neovisno o stavcima 1. i 2., države članice mogu odbiti, umanjiti ili ukinuti povlastice navedene u njima zbog nacionalne sigurnosti ili javnog reda.
5. Države članice mogu odlučiti da se ovaj članak također primjenjuje na druge bliske rođake koji su živjeli zajedno kao obitelj u vrijeme napuštanja zemlje podrijetla i koje je tada u cijelosti ili uglavnom uzdržavao korisnik međunarodne zaštite.

Članak 24.

Dozvole boravka

1. Čim prije nakon odobravanja međunarodne zaštite, države članice izdaju osobama sa statusom izbjeglice dozvolu boravka koja mora vrijediti barem tri godine s mogućnošću produljenja, osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog reda nalažu drukčije, i ne dovodeći u pitanje članak 21. stavak 3.

Ne dovodeći u pitanje članak 23. stavak 1., dozvola boravka koja se izdaje članovima obitelji osobe sa statusom izbjeglice može vrijediti kraće od tri godine s mogućnošću produljenja.

2. Čim prije nakon odobravanja međunarodne zaštite, države članice izdaju osobama sa statusom supsidijarne zaštite i članovima njihove obitelji obnovljivu dozvolu boravka koja mora vrijediti barem godinu dana i, u slučaju produljenja, barem dvije godine osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog reda nalažu drukčije.

Članak 25.

Putne isprave

1. Države članice izdaju osobama sa statusom izbjeglice putne isprave u obliku navedenom u Dodatku Ženevskoj konvenciji, u svrhu putovanja izvan njihovog državnog područja, osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog reda nalažu drukčije.
2. Osobama sa statusom supsidijarne zaštite koje nisu u mogućnosti dobiti nacionalnu putovnicu države članice izdaju isprave koje im omogućuju putovanje izvan njihovog državnog područja, osim ako neotklonjivi razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog reda nalažu drukčije.

Članak 26.

Pravo na zapošljavanje

1. Države članice dopuštaju korisnicima međunarodne zaštite da se zaposle ili samostalno obavljaju djelatnosti pod uvjetima koji se općenito primjenjuju na struku i javnu službu, odmah nakon što im se odobri zaštita.
2. Države članice osiguravaju da uredi za zapošljavanje nude korisnicima međunarodne zaštite, pod jednakim uvjetima kao i državljanima, aktivnosti kao što su mogućnosti obrazovanja odraslih povezane sa zaposlenjem, strukovno obrazovanje, uključujući programe osposobljavanja za usavršavanje vještina, praktično radno iskustvo na radnom mjestu i usluge savjetovanja.

3. Države članice nastoje olakšati korisnicima međunarodne zaštite puno pravo na pristup aktivnostima iz stavka 2.

4. Primjenjuju se važeći zakoni u državama članicama primjenjivi na naknadu, pristup sustavima socijalnog osiguranja koji se odnose na zaposlene ili samozaposlene osobe i druge uvjete zapošljavanja.

Članak 27.

Pravo na obrazovanje

1. Države članice odobravaju puno pravo na pristup obrazovnom sustavu svim maloljetnicima kojima je odobrena međunarodna zaštita, pod istim uvjetima kao i državljanima.
2. Države članice dopuštaju odraslim osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita pristup općem obrazovnom sustavu, daljnjem osposobljavanju ili prekvalificiranju, pod istim uvjetima kao i državljanima trećih zemalja koji zakonito borave u zemlji.

Članak 28.

Pravo na priznavanje kvalifikacija

1. Države članice osiguravaju jednako postupanje s korisnicima međunarodne zaštite i državljanima u kontekstu postojećih postupaka za priznavanje stranih diploma, svjedodžbi i drugih dokaza o formalnim kvalifikacijama.

2. Države članice nastoje olakšati puno pravo korisnicima međunarodne zaštite koji ne mogu podnijeti pisani dokaz o svojim kvalifikacijama odgovarajućim programima za ocjenjivanje, vrednovanje i akreditaciju svog prethodnog obrazovanja. Sve takve mjere u skladu su s člankom 2. stavkom 2. i člankom 3. stavkom 3. Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija⁽¹⁾.

Članak 29.

Socijalna skrb

1. Države članice osiguravaju da korisnici međunarodne zaštite primaju, u državi članici koja im je odobrila takvu zaštitu, potrebnu socijalnu pomoć koja se pruža i državljanima te države članice.

2. Odstupajući od općeg pravila navedenog u stavku 1., države članice mogu ograničiti socijalnu pomoć odobrenu korisnicima međunarodne zaštite na osnovne povlastice koje se u tom slučaju pružaju na istim razinama i pod istim uvjetima dostupnosti kao i državljanima.

Članak 30.

Zdravstvena zaštita

1. Države članice osiguravaju korisnicima međunarodne zaštite pravo na zdravstvenu zaštitu pod istim uvjetima dostupnosti kao i državljanima države članice koja im je odobrila takvu zaštitu.

2. Države članice pružaju, pod istim uvjetima dostupnosti kao i državljanima države članice koja je odobrila zaštitu, odgovarajuću zdravstvenu zaštitu uključujući, prema potrebi, liječenje mentalnih bolesti, korisnicima međunarodne zaštite koji imaju posebne potrebe, kao što su trudnice, osobe s invaliditetom, osobe koje su bile žrtve mučenja, silovanja ili drugih teških oblika duševnog, fizičkog ili seksualnog nasilja ili maloljetnici koji su bili žrtve bilo kojeg oblika zlostavljanja, zanemarivanja, iskorištavanja, mučenja, okrutnog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili koji su stradali u oružanom sukobu.

Članak 31.

Maloljetnici bez pratnje

1. Čim prije nakon odobravanja međunarodne zaštite, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da maloljetnike bez pratnje zastupa zakonski skrbnik ili, prema potrebi, tijelo odgovorno za zaštitu i dobrobit maloljetnika, ili da na bilo koji drugi način, uključujući i onaj propisan zakonom ili na temelju sudskog naloga, budu primjereno zastupani.

2. Pri provedbi ove Direktive, države članice osiguravaju da imenovani skrbnik ili zastupnik propisno brine o potrebama maloljetnika. Odgovarajuća tijela provode redovite procjene.

3. Države članice osiguravaju da maloljetnici bez pratnje budu smješteni:

(a) kod odraslih rođaka; ili

(b) kod udomitelja; ili

(c) u centrima specijaliziranim za smještaj maloljetnih osoba; ili

(d) u drugim smještajnim objektima primjerenim maloljetnicima.

Pri tome se uzimaju u obzir želje djeteta u skladu s njegovom ili njezinom dobi i stupnjem zrelosti.

4. Koliko god je moguće, braću i sestre drži se zajedno, uzimajući u obzir najbolje interese dotičnog maloljetnika i posebno njegovu ili njezinu dob i stupanj zrelosti. Promjene mjesta boravišta maloljetnika bez pratnje ograničavaju se na najmanju mjeru.

5. Ako je maloljetniku bez pratnje priznata međunarodne zaštite, a traženje članova njegove ili njezine obitelji još nije započelo, države članice počinju ih tražiti čim prije nakon odobravanja međunarodne zaštite, štiteći najbolje interese maloljetnika. Ako je traženje već započelo, države članice prema potrebi nastavljaju postupak traženja. U slučajevima kada život ili integritet maloljetnika ili njegove ili njezine bliske rodbine mogu biti ugroženi, posebno ako su ostali u zemlji podrijetla, mora se osigurati da prikupljanje, obrada i razmjena informacija u pogledu tih osoba budu na povjerljivoj razini.

6. Oni koji rade s maloljetnicima bez pratnje moraju imati i nastavljaju dobivati primjereno osposobljavanje u pogledu njihovih potreba.

⁽¹⁾ SL L 255, 30.9.2005., str. 22.

Članak 32.**Pravo na smještaj**

1. Države članice osiguravaju korisnicima međunarodne zaštite pravo na smještaj pod jednakim uvjetima za stjecanje kao i državljanima trećih zemalja koji zakonito borave na njihovim državnim područjima.

2. Prilikom dopuštanja nacionalne prakse raspršivanje korisnika međunarodne zaštite, države članice nastoje provoditi politike čiji je cilj sprečavanje diskriminacije korisnika međunarodne zaštite i osiguravanje mogućnosti u pogledu prava na smještaj.

Članak 33.**Sloboda kretanja unutar države članice**

Države članice dopuštaju slobodno kretanje unutar svog državnog područja korisnicima međunarodne zaštite pod istim uvjetima i uz ista ograničenja koja vrijede za druge državljane trećih zemalja koji zakonito borave na njihovim državnim područjima.

Članak 34.**Pomoć pri uključivanju u društvo**

Kako bi olakšale uključivanje korisnika međunarodne zaštite u društvo, države članice osiguravaju pristup programima uključivanja koje smatraju primjerenim, uzimajući u obzir posebne potrebe osoba sa statusom izbjeglice ili korisnika međunarodne zaštite, ili stvaraju preduvjete koji jamče pristup takvim programima.

Članak 35.**Repatrijacija**

Države članice mogu pružiti pomoć korisnicima međunarodne zaštite koji se žele vratiti u domovinu.

POGAVLJE VIII.

UPRAVNA SURADNJA**Članak 36.****Suradnja**

Svaka država članica određuje nacionalnu kontaktnu točku i dostavlja njezinu adresu Komisiji. Komisija dostavlja te informacije drugim državama članicama.

Države članice u suradnji s Komisijom poduzimaju sve primjerene mjere za uspostavu izravne suradnje i razmjenu informacija između nadležnih tijela.

Članak 37.**Osoblje**

Države članice osigurava da su tijela i druge organizacije koje provode ovu Direktivu valjano osposobljena te da su vezana načelom povjerljivosti, kako je utvrđeno nacionalnim pravom, u pogledu svih informacija koje saznaju tijekom svog rada.

POGLAVLJE IX.

ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 38.****Izvjешća**

1. Do 21. lipnja 2015. Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeće o primjeni ove Direktive i predlaže sve potrebne izmjene. Ti prijedlozi za izmjene odnose se u prvom redu na članke 2. i 7. Države članice dostavljaju Komisiji sve podatke koji su korisni za izradu tog izvješća do 21. prosinca 2014.

2. Nakon dostave izvješća, Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeća o primjeni ove Direktive barem svakih 5 godina.

Članak 39.**Prenošenje**

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s člancima 1., 2., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 16., 19., 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34. i 35. do 21. prosinca 2013. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. One također uključuju izjavu da se upućivanja u važećim zakonima i drugim propisima na direktivu koja je ovom Direktivom stavljena izvan snage smatraju upućivanjem na ovu Direktivu. Države članice određuju načine tog upućivanja i oblik te izjave.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 40.**Stavljanje izvan snage**

Direktiva 2004/83/EZ stavlja se izvan snage za države članice koje obvezuje ova Direktiva s učinkom od 21. prosinca 2013., ne dovodeći u pitanje obveze država članica u vezi roka za prenošenje u nacionalno pravo Direktive određene u Prilogu I. dijelu B.

Za države članice koje ova Direktiva obvezuje, upućivanja na direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu II.

Članak 41.**Stupanje na snagu**

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članci 1., 2., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 16., 19., 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34. i 35. primjenjuju se od 22. prosinca 2013.

Članak 42.**Adresati**

Ovaj je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Strasbourgu 13. prosinca 2011.

Za Europski parlament

Predsjednik

J. BUZEK

Za Vijeće

Predsjednik

M. SZPUNAR

PRILOG I.

DIO A

Direktiva koja je stavljena izvan snage

(iz članka 40.)

Direktiva Vijeća 2004/83/EZ

(SL L 304, 30.9.2004., str. 12.)

DIO B

Rok za prenošenje u nacionalno pravo

(iz članka 39.)

Direktiva	Rok za prenošenje
2004/83/EZ	10. listopada 2006.

PRILOG II.

Korelacijska tablica

Direktiva 2004/83/EZ	Ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2., uvodni tekst	Članak 2., uvodni tekst
Članak 2. točka (a)	Članak 2. točka (a)
—	Članak 2. točka (b)
Članak 2. točke od (b) do (g)	Članak 2. točke od (c) do (h)
—	Članak 2. točka (i)
Članak 2. točka (h)	Članak 2. točka (j) prva i druga alineja
—	Članak 2. točka (j) treća alineja
—	Članak 2. točka (k)
Članak 2. točka (i)	Članak 2. točka (l)
Članak 2. točka (j)	Članak 2. točka (m)
Članak 2. točka (k)	Članak 2. točka (n)
Članak 3.	Članak 3.
Članak 4.	Članak 4.
Članak 5.	Članak 5.
Članak 6.	Članak 6.
Članak 7.	Članak 7.
Članak 8. stavak 1. podstavak 2.	Članak 8. stavak 1. podstavak 2.
Članak 8. stavak 3.	—
Članak 9.	Članak 9.
Članak 10.	Članak 10.
Članak 11. stavak 1. podstavak 2.	Članak 11. stavak 1. podstavak 2.
—	Članak 11. stavak 3.
Članak 12.	Članak 12.
Članak 13.	Članak 13.
Članak 14.	Članak 14.
Članak 15.	Članak 15.
Članak 16. stavak 1. podstavak 2.	Članak 16. stavak 1. podstavak 2.
—	Članak 11. stavak 3.
Članak 17.	Članak 17.
Članak 18.	Članak 18.
Članak 19.	Članak 19.
Članak 20. stavci od 1. do 5.	Članak 20. stavci od 1. do 5.
Članak 20. stavak 6. podstavak 7.	—

Direktiva 2004/83/EZ	Ova Direktiva
Članak 21.	Članak 21.
Članak 22.	Članak 22.
Članak 23. stavak 1.	Članak 23. stavak 1.
Članak 23. stavak 2. prvi podstavak	Članak 23. stavak 2.
Članak 23. stavak 2. drugi podstavak	—
Članak 23. stavak 2. treći podstavak	—
Članak 23. stavci od 3. do 5.	Članak 23. stavci od 3. do 5.
Članak 24. stavak 1.	Članak 24. stavak 1.
Članak 24. stavak 2.	Članak 24. stavak 2.
Članak 25.	Članak 25.
Članak 26. stavci od 1. do 3.	Članak 26. stavci od 1. do 3.
Članak 26. stavak 4.	—
Članak 26. stavak 5.	Članak 26. stavak 4.
Članak 27. stavak 1. podstavak 2.	Članak 27. stavak 1. podstavak 2.
Članak 27. stavak 3.	Članak 28. stavak 1.
—	Članak 28. stavak 2.
Članak 28. stavak 1.	Članak 29. stavak 1.
Članak 28. stavak 2.	Članak 29. stavak 2.
Članak 29. stavak 1.	Članak 30. stavak 1.
Članak 29. stavak 2.	—
Članak 29. stavak 3.	Članak 30. stavak 2.
Članak 30.	Članak 31.
Članak 31.	Članak 32. stavak 1.
—	Članak 32. stavak 2.
Članak 32.	Članak 33.
Članak 33.	Članak 34.
Članak 34.	Članak 35.
Članak 35.	Članak 36.
Članak 36.	Članak 37.
Članak 37.	Članak 38.
Članak 38.	Članak 39.
—	Članak 40.
Članak 39.	Članak 41.
Članak 40.	Članak 42.
—	Prilog I.
—	Prilog II.